

Comitatul Redactorului

si

Cancelariul Redactorului

e in

Strada tragatorului [Ló-vésztelek], Nr. 5.

Scrisorile nefrancaze nu se voru primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.”
Articolii trimisi și nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, și economicu.

Va eși Mercuri-a, Vină și Sâmbăta.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.

Pre șase lune . . . 6 „

Pre anulu întregu . . . 12 „

Pentru Romanii a:

prea. întregu 30 Fr. = 30 Lei a

„ 6 lune 16 „ = 16 „

„ 3 „ 8 „ = 8 „

Pentru inserțiunile:

10 cr. de linia, și 30 cr. taos'a tim

brale pentru fiecare-care publica

țiune separată. In loculu deschis

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Scire electr. part. a „Feder.”

Data Orestia 10. aug. 4 ore d. m.
Sosita Pest'a 10. „ 10 „ noptea.

Alegerea s'a terminatu; ungerii infratiti cu sasii alessera pre guvernamentalii Bela Wodjaner si Iosifu Schuller; neci unu romanu n'a votatu, de si coruptiunea a fostu la ordinea dillei, distribuindu-se in o comuna ca la una mia floreni. Traiesca solidaritatea poporului romanu! Onore bravei inteligentie d'in scaunulu si orastulu Orestia!

Pest'a, 2./14. aug., 1872.

In nrulu trecutulu alu diariulu nostru inregistraramu, pre scurtu, scirea despre intelnirea monarceloru austriacu si rusescu cu imperatorele germanu la Berolinu, era de asta-data vomu a pune sub ochii onor. nostri cetitori istoria secreta a acestei intelniri, aparuta in diariulu vienesu „Wanderer“ de la una persona, precum se afirma, bine informata si competinta. Deci se vedemu ce ni relateza acesta persona competinta. D'in limbiulu „Correspondintiei provinciale“ referitoriulu la importantia intelnirii celorlu trei monarcel, d'ice corespondintele foiei vienesu, se pote usioru vedé, ca acesta intelnire n'are in atata de scopu d'a ascurá si sustiené pacea europena, ci mai multu d'a plantá samburele unui resbelu intre Germania si Austria. Intimitatea intre curtile d'in Berolinu si Viena, care mai nainte ocupá totu-de-unu loculu primu, acum'a a devenitu o cestiune de ragu secundariu. Diariulu prusescu semi-officialu aminteste in lina prima cordialitatea russo-prusesca, care in trecutulu s'a probatu avantajiosa pentru ambele parti, si revindica diplomatiei prusesce meritulu, d'a fi aplanatu terrenulu pentru una apropiare intre Rusia si Austria. Acum depinde de la buna-vointia Austriei facia de Rusia si Prussia, daca acesta apropiare se va realisa intradeveru astu-faliu, ca prin ea se se pota evita ore-si cari complicari si sguurari in Europa. Domnitoriulu monarceli ostrungurescu se presinta inaintea areopagului europenu, compusu d'in reprezentantii Rusiei si ai Prusiei, care va impune imperatorelui Franciscu Iosifu si consilieriloru sei sacrificarea poloniamului si persecutarea ultramuntanilor. In ce forma se va intempra acesta, putienu cumpenesce in cumpena. Scopulu intelnirii celorlu trei monarcel nu e neci catu e mai putienu vre-o demonstratiune pacifica contra Franciei; asi ce-va e cu totululu superfluu, de-ora-ce de presinte si inca in duoi anni de dille Franciea nu va fi in stare a-si resbuna contra Prusiei, dar' si dupa duoi anni Franciea numai asi ar' poté deveni periculosa pentru Prussia, daca i-ar' succeda a cascig' pre Austria in favorulu politicele sale antigermane. In acesta privintia Prussia nu pote primi garantje. Dar' daca Prussia va fi constrinsa a se bate de nou, spre a se sustiené la nivoulu succesorulu sale, atunci ea voiesce a-si bate inimicii, ca si pana acum'a, separatu; intre impregiurările de facia dorintia ei cea mai ferbinte e unu conflictu cu Austria. Una manifestare solemnă a dorintelor Rusiei si Prusiei in facia Austriei, cu care iubitoriulu de pace Bismarcku n'are altu scopu, de catu ca Austria se se veda intimidata si umilita inaintea Europei, va produce de siguru conflictulu. Finea articolulu e indreptatu contra cancelariulu ostrungurescu, facundu-lu atentu la situatiunea, in carea a aruncatu monarcelu.

Camer'a reprezentantiloru d'in Geci'a abie s'a intrunitu si si-reincepu activitatea prin resturnarea ministeriulu, ca-ci acolo ministeriele cadu seu vinu la putere in urm'a unor incidentu catu de neinsemnate. Acesta tiera — esclama „Independintia belgica — pre care Europa, inca de la emanciparea ei, o incungiu cu tote simpatiele sale, astadi e data pre man'a unei administratiuni fara energia si fara lealitate, condamnata sterilitatii, rosa de plag'a talharismului si de ran'a si mai

sfasiatoria a fractiuniloru, care se voru se pote vorbi despre partite. O tiera tiera, cari sunt opera fractiuniloru germane, se pune verfu unei situatiuni deplorabile, care totu se mira cum se pote prelungi. Abie se descurcaseru complicari, care se incepu altelu noue cu Francia si Italia, in privintia cestiunei societatii franco-italiane pentru exploatarea minelor de argintu de la Laurion. Ministeriulu Bulgaris primise una invoieala, care de siguru ar fi pusu capetu incucatureloru; acum'a inse nu se scie, daca ministeriulu Deligheorghis, care se afla la putere, accepta-va seu nu invoieala pre-decesoriloru sei.

D'in Geneva primimu sciri, cari ne facu a sperá, ca cestiunea Alabama se va aplaná catu mai curundu. Siedintiele tribunalulu de arbitri s'au suspendatu de nou, si acesta suspendare se atribuie necesitatii ce sentiescu membrii, pentru fissarea despagubirii, de a studiá mai in detaiu legile si constitutiunea anglesa, in rsportu cu faptele imputate, spre a se convinge, daca guvernulu anglesu a lucratu cu sinceritate si a luat la tempu tote mesurele posibile, spre a impede ca esrea si manoperele corsariloru d'in porturile anglese contra Americi de nordu. Anglia a negatu trei puncte de accusare, er' cu privire la alu patrunea a declaratu, ca a fostu datu ordine d'a se impede ca excursiunea vaporului corsaru Alabama, dar' acele ordine au sositu tardiu. Dupa unu telegramu d'in Vasingtonu, guvernulu statelor unite americane a primitu d'in Geneva sciri oficiale favorabile pretensiuniloru americane.

Caus'a romani la 1868

(Urmare)

Al. XXXV. Prin art. 43 d'in 1868 se efectul regularea speciale a uniunei Ardélului cu Ungaria. — Abstragendu acum dela intrebarea, ca era ore chiaru d'in punctulu de vedere alu intieptiunei politice consultu, ca Ungaria, a carei corona are mai multe tiere tienetore de ea, si care concesse Croatiei si Fiumei o autonomia provinciale cu multa mai larga decatu o a posesu pana la 1848 — totu deodata se unieo alta provincia, cu multa mai mare, cum e Ardélulu, care poseada o autonomia deplina si marginita numai prin uniunea personale a domnitoriulu comunu, si ca se o centralisedie pana intratata, incatu se fia unu momentu inspaimentariu si pentru cele-lalte provincie, la cari corona ungara are dreptu de posesiune seu de aspiratiune? dara apoi ne mai repetiendu nici acele motive mai in susu insirate, d'in cari romanii d'in Ardélulu s'au veditu pana la amaritiune vatemati, ca la deslegarea acestei vitali cestiuni au fostu cu totululu desconsiderati: ne restringemu aci numai la intentiunea legiloru positive, cari au initiatu acestu actu insemnatu, si conchidemu, ca d'in tenorele art. VII. silu Ungariei d'in 1848, care in § 5. dice, ca Ungaria e gat'a de a sustiené deosebitele legi si libertati ale Ardélului, incatu acestea nu impede ca unitatea si integritatea statulu, apoi art. I alu Ardélului d'in 1838, care primisce art. VII alu Ungariei si in § 2 ordinéza esmiterea unei comisiuni, a carei detorinta era de a precisá acele deosebite legi si libertati spre a se stabili prin o lege a dietei comune, se vede, precum ca, principiile conducitore ale legiloru susu mentionate nici decum nu erau indreptate catra o fusinare totale, cu atatu mai putienu catra o centralizare a acestoru doue tiere, cu catu ca unitatea nationale si identitatea de dreptu cu care se motiva acesta uniune, se pote in sensulu susu atinseloru dispositiuni pre deplinu ajunge in privintia trebeloru comune ale Ardélului cu Ungaria fara vatemarea intereselor si libertatiloru specifice ale Ardélului, si cu deosebire ale natiuniloru de acolo, prin urmare si a natiunei romane.

Al. XXXVI. Dara daca la consiliulu datu d'in partea aceloru barbati mai cu sema d'in natiunea magiara si secuia d'in Ardélulu, a caroru entusiasmu pentru unitatea nationale alu statulu ungaru i-a rapitu pana la perderea d'in vedere a aceloru consideratiuni, cu cari erau detori facia cu romanii, ca natiune conlocutore, la aducerea art. de uniune si cu deosebire la formularea proiectulu comisiunei esmise prin §. 2. alu acelu articlu de lege pentru

special'a regulare a uniunei, si cari se nu prevéda, ca o centralizare a totoruru trebeloru ardeleni la Pest'a va aduce cu tempu de nu si alte, dara nesmintitu scaderi economice simtibile chiaru si pentru ei, cu atatu mai multu pentru intregulu Ardélulu, — Ungaria a acceptatu — pote mai multu decatu a acceptatu — totala unificarea — apoi — vedemu — in ce chipu o a esecutatu chiaru si d'ia punctulu de vedere alu unificarii.

Al. XXXVII. D'in tenorele §-lui 1. alu amintitei legi (art. 43. 1868), — care involve in sine afirmatiunea absoluta a egalitatiei de dreptu a totoruru locuitoriloru, facia cu negatiunea absoluta a ori carai dreptu exclusivu de natiunalitate si confessiune, trecundu apoi la alta afirmatiune relativa, si anume a impartiriloru si denumiriloru teritoriale dupa natiunile politice, ce au esistatu pana acum si a privilegielor si esemptiuniloru impreunate cu acelea, facia cu negatiunea relativa mergutore, intr'acolo, ca aceste impartiri, numiri, privilegii si prerogative ale natiuniloru politice, ce au esistatu in Ardélulu, se stergu numai intr'atata, incatu ele atingu (nu vre-o natiune politica ci numai) vre-o natiunalitate cu eschiderea altoru-a — se vede limpede, ca pre langa tota libertatea si egalitatea de dreptu individuale a totoruru locuitoriloru Ardélului, totu-si mai esista si atari impartiri si numiri teritoriale precum, si privilegii si prerogative ale natiuniloru politice de mai inainte, prin urmare si aceste natiuni politice, cari numai intr'atata se restringu, respective stergu, in catu nu prejudeca egalitatiei de dreptu individuale seu a diferiteloru natiunalitati facia un'a cu alt'a, nu inse si a natiuniloru politice d'in Ardélulu facia cu natiunile nerecepte de acolo, si cu deosebire nu si facia cu natiunea politica romana, care prin rescriptulu d'in 20. iunie s'au eliminatu era d'intre natiunile recepte ale Ardélului.

Al. XXXVIII. Cum-ca nu alt'a decatu acestu-a este intielesulu celu adeveratu alu §-lui 1 alu art. 43 d'in 1868 se vede si d'in tenorele §-lui 1 alu acestei legi, care sustiene apriatu d'in 1848 privitoriu la legea electorale cea basata — cu pre egalitatea de dreptu individuale, cu atatu mai putienu nationale — ci pre sistem'a impartiriloru, numiriloru, privilegielor si prerogativelor a celorlu trei natiuni politice de mai inainte ale Ardélului. Dara se vede acesta si mai apriatu d'in tenorele §-lui 9. care reguléza denumirea judeciloru supremi regesci ai scauneloru secuiesei si a comitetulu sasescu, pre candu despre capitaniulu seu comitii supremi romani, ca atari, nu e nici vorba, — apoi si d'in cuprinsulu §-lui 11. care pentru natiunea (nu natiunalitatea) sasésca sustiene universitatea politica-nationale tocmai in intielesulu art. de lege d'in 1791, — ba si legea cea noua municipale a aflatu de lipsa, d'a escinde teritoriulu acestei universitati politice, si a-i garantá o lege municipale separata si autonoma, — pre candu, ostulatale romaniloru d'a se constitui si ei intr'o universitate politica-nationale, cu unu capu nationale in frunte, de a priori sa perorescatu de unu atentatu in contra integritatii statulu ungaru.

Al. XXXIX. Noi n'avemu nimic'a in contra, ca cele-lalte natiuni politice ale Ardélului se se recunosca si mai incolo de atari, se aiba chefiu loru jurisdictionali si natiionali, si se se personifice prin universitati politice natiionali; dara daca tote acestea s'au potutu face si acum ca-si mai inainte fara periclitarea integritatii coronei Ungariei, si fara scaderea identitatii de dreptu si a unitatii nationale a statulu ungaru: apoi pentru ce se nu se pota face asemenea si pentru natiunea romana, fara d'a o construnge ca se reinnoiesca era d'a capu seu sa continue procesulu politicu celu neprescriptibile; ce l'au portatu mai bine de 400 ani incoce? quod uni justum alteri aequum.

Al. XL. D'in analis'a legi pentru uniune, prin care amu aretatu totu de odata nu numai diferintia, dara si importantia egalitatiei de dreptu politico-nationale facia cu egalitatea de dreptu individuale — dupa cum dice legea — fara deosebire de natiunalitate si confessiune, — se vede apriatu si aceea, ca legea de natiunalitate cuprinsa in art. de lege 44 d'in 1868 e pre departe d'a suplini drepturile, ce purcedu d'in egalitatea de dreptu politico-nationale. Dara acesta lege de natiunalitate dupa cum ea s'a formulatu in numitul art. de lege nu satisface nisi chiaru libertatii si egalitatiei de dreptu individuale cu atata mai putienu a certintiloru impreunate cu dreptulu de natiunalitate in intielesulu celu adeveratu pre care l'a aflatu legislatiunea ungaru ca surogatu pentru dreptulu de natiune politica cu restringere numai la dreptulu de limba.

Al. XLI. Dupa ce legea 44 d'in 1868 in titlatur'a sa recunosce egalitatea dreptulu de natiunalitate, si totu-si in introducerele legi esprime ca toti locuitorii Ungariei, de

*) Vedi Nrui 80, 81 si 82 ai „Fed.”

ori ce nationalitate, facu numai o natiune politica de stat, restringandu dreptulu de nationalitate ce si l'au pusu de principiu alu legei numai la usuarea diferitelora limbe, ce mai stau in tiera ca unu articlu de moda trecatorie, prin urmare denega si esistentia dreptulu de nationalitate: apoi urmaza in 29 de §§ nu de a regula egalitatea de dreptu, macaru a limbei, ci restringerea acestui dreptu pana la imposibilitatea d'a mai poté usua si alta limba decatu cea magiara.

Eta totu ce cuprinde art. de lege despre egalitatea dreptulu de nationalitate!

Al. XLII. Abstragandu acum dela acesta logica legislatoria, unica in felulu seu, — pentru-ca se pote, ca altii se intelega si numai noi se nu o potemu cuprinde, — abstragandu mai incolo si dela legile cele de mai inainte atatu ale Ungariei, catu si ale Ardélului, care incepandu dela axioma cunoscuta a stului Stefanu, primul rege alu Ungariei, ca: *regnum unius linguae debile et imbecile*, pana la acea concatenatiune neintrerupta de legi ulterioari ale acestoru doue tiera, continue recunosc pre teritoriulu Ungariei si alu Transilvaniei afara de natiunea ungarica si sicula si natio ilirica, valachica, saxonica, pentru ca atari natiuni esistandu in fapta nu se pot nega prin lege, si de se nega numai in zadar se nega, era correlatiunea lor se pote subsume sub o natiune colectiva a statulu ungaru si acum ca si mai inainte, tara d'a periclitata unitatea si integritatea statulu si fara de a fi lipsa de a denega individualitatea singurateceloru nationalitati, abstragandu mai departe si dela acelu faptu istoricu, ca limba oficioasa a toturoru nationalitatiloru d'in Ungaria, prin urmare a statulu ungaru, mai inainte a fostu cea neutrale latina, pentru ca si noi recunoscemu necesitatea substituturii ei prin limbele cele viue, si nu suntemu neaplecati d'a recunosc pre cea magiara, ca pre un'a, care se areta intre cele-lalte mai acceptibila pentru trebele diplomatice si centrali fara prejudiciulu celor-lalte limbe; abstragandu in fine si dela concessiunile facute de Kossuth la a. 1849. in numele Ungariei, pentru ca nici noi nu punemu vre-o valoare positiva pre promisiuni facute intre impregiurari extraordinari, candu pote nici lui nu-i mai sta in potere d'a poté dá acea ce promitea: dara cu totu dreptulu potemu apelá la declaratiunile casei ablegatiloru Ungariei facute in adresa loru d'in 12 Augustu 1861, si cu deosebire in proiectulu de lege despre egal'a indreptatire nationala, elaboratu de comisiunea de 67 barbati ai Ungariei, cari si asta-di stau in fruntea Ungariei. De-si acelu operatu nu multumiá pre deplinu dreptele postulate ale nationalitatiloru Ungariei: totu si ce deosebire intre acelu-a-si si intre legea 44 d'in 1868? ce regresu infricosistu? Pre candu acelu operatu cuprindea in sine celu putienu recunoscerea positiva de drepturi nationali si limba, art. 44. d'in 1868 nu e alta decatu negatiune absoluta a ori carui dreptu de nationalitate, si o restringere de limbele acestoru-a pana la nimicire.

(Va urmá.)

Resolutiunea

alegutoriloru romani d'in Abrudu, Corn'a si Ros'a, luata la actulu alegerei de deputatu in 4 iuliu 1872.

a) Considerandu, ca natiunea romana ca cea mai vechia in Transilvania mai inainte de a fi tractatu cu stapanii situatiunii, singura a formatu individualitatea politica a tiera, duccandu una vietia de stat in usulu eschisivu alu toturoru drepturiloru si institutiuniloru de statu politice si nationali;

b) considerandu, ca bazea corelatiuniloru de dreptu alu natiunei romane facia cu natiunea magiaro-secuia o forméza

cunoscutulu contractu bilaterale la drepturi egali in decursulu mai multoru seculi faptualminte exercitate;

c) considerandu, ca scapatarea natiunei romane la starea presente si scotarea ei d'in drepturile publico-politice — martora ni este istoria, acelu archivu alu documentelor dezvoltare societatii civice — nu s'a intemplat prin nici una cauza data de natiunea romana;

d) considerandu, ca natiunea romana nici una-data n'a abdsu de individualitatea sa politica si de drepturile ei de stat, caus'a starei desolate in care se afla prin urmare nu este alta, decatu perfidia si forti'a, cari nu sunt cause jaste si admisibili;

e) considerandu, ca bazea corelatiuniloru de dreptu ale natiunei romane facia cu celelalte natiuni, ca unu actu bilaterale, unilateralu, fara concursulu si spre daun'a natiunei legalminte si in modu validu dupa nici una teoria de dreptu nu s'a potutu altera si schimbá;

f) considerandu, ca dreptulu publicu de stat, si dreptulu european alu poporeloru nu cunosc teori'a prescriptiunii — dreptu ce reclamarea continua a natiunii romane pentru repositiunea in drepturile sale avitice de stat si nationali prin articlu de lege d'in 26 octobre 1863 adusu, sanctionatu si promulgatu dupa tote formele constitutionalu au scosu rezultate, cari de-si in modu neconstitucionalu suspendate, dara la care natiunea romana tiene si nu va inceta a tiene nici odata, reclamandu activarea drepturiloru ei recunoscute;

g) considerandu, ca dreptulu alegerei este dreptulu celu mai eminent de stat alu fia-carui cetatianu, prin care concurge si influentiaza la afacerile publice, dara chiaru pentru aceea, fiindu-ca alegerea presente si intempla pre bazea unei legi electorali, care preste aceea, ca in felulu seu este unica, dara la care natiunea romana n'a confaptuitu si pre bazea acelei-a d'in punctulu seu de vedere, fara vatemarea drepturiloru proprie la afacerile publice nici nu pote confaptui;

h) considerandu, ca alegerele au de a se face pentru unu parlamentu, la care natiunea romana, care tiene la autonomi'a Transilvaniei si continuitatea sa de dreptu, fara de a altera bazea dreptulu seu degia cunoscutu, fara de a-si inchide usi'a dupa sene si a-si taia calea pentru delaturarea nedreptatiriloru ce o apesa si vindecarea rneloru ce i consuma corpulu nationalu politicu, nu pote lua parte:

D'in acestea si alte consideratiuni, subscriisii alegutoru de nationalitate romana d'in municipiulu Abrudu, Corn'a si Ros'a, de-si d'in anima dorescu restaurarea echilibrulu politicu conturbatu prin divergentia nesuintieloru in acestu tempu in modu atatu de evidentu deprinsu; totu-si, ca fi credintiosi ai natiunei romane, aderatori cu trupu cu sufletu la dreptele pretensiuni ale natiunei romane pentru restituierea in dreptulu ce i compete in respectu nationalu si publico-politicu; — nu pot si nu voru lua parte la alegerele pentru diet'a d'in Pest'a.

Dreptu-aceea ceru, ca onorabil'a comisiune electorale se primesea acesta resolutiune a subscriisiloru alegutori si d'impreuna cu actulu alegerei se binevoiesca a-lu substerne la locurile mai inalte spre a se vedé si cunosc motivele abstinerii nostre.

Abrudu, in 4. iuliu 1872.

Alegutorii romani
d'in Abrudu, Corn'a si Ros'a. Urméza
subscrierile a mai multoru ca 200
alegutori. „G. T.“

Raporturi despre secerisiu.

D'in raporturile, ce au sositu d'in deosebite parti ale tierrei despre starea cerealielor d'in Ungaria, facemu urmatorulu estrassu:

D'in A r a d u. Despre secerisulu de pre locurile nostre nu potemu raporta nimicu imbucuratori; mai cu sema granelu d'in comitatele Cinadu si Bichislu au sufferitu multu in lun'a lui iuniu. Cualitatile sunt deosebite, ba sunt si de acelea, cari de locu nu se potu folosí. Pentru secerarea granelu de pre unu jugeru de pamentu se solvisse 3—4 fl. la unu lucratoriu. Apropo 150.000 jugere au fostu totalu nimicite de rugina. In Banatulu marginariu si in unele parti muntene e mai buna si cualitatea si cuantitatea graneloru. Ovesulu a roditu forte bine; asemenea semenaturele de cucuruza si tautu sunt frumose.

D'in S a t u - M a r i u. In estu anu amu seceratu numai una parte d'in catu amu seceratu in anii precedenti, apoi neci cualitatea granelu nu coresponde celui d'in anii trecut. Caus'a acestui reu secerislu au fostu de pre una parte desele ploii torrentiale, de pre alta taciunea care a napaditu holdele in modu infricosiatu. Secerisulu de ovesu si ordiu a fostu cu multu mai imbucuratori. Cucuruзу [malaiulu] ni insufla multa sperantia, daca va remane tempulu favoritoriu, apoi pote vomu fi catu se pote de binisioru recompensati pentru slabulu secerislu de grane.

D'in O r a d e a - M a r e. Inca in lun'a lui iuniu n'am pre avutu sperantie sanguinice la secerislu escelinte, si acum la tempulu seu, neci nu ne-amu inselat. Recolta a fostu de doue ori mai slaba ca in anii trecut. Cualitatea a fostu deosebita si a sufferitu mai cu sema de geru; grauntiele tare usiore; 55—60 pundi facu una miertia. Ovesulu si ordiulu ni-a datu unu secerislu mai imbucuratori. Cucuruзу nu indreptatiese la cele mai frumose sperantie, tulugulu preste totu e mare si cu bombe mari si sanetose. Culesulu de vinu, dupa semnele de pana acum, va fi medilociu. Pentru ca strugurii se se coca cum se cade, e de lipsa ca in lunele lui augustu si septembre se ne potemu bucará de dfile fierbinti. — Precum se vede dara, secerisulu preste totu, in Ungaria, a fostu slabu in unele parti, in altele medilociu. Asemenea ovesulu si ordiulu. Cucuruзу, principalulu nutrimentu alu agriculturulu romanu, este frumosu si ne imple cu sperantia pentru unu culesu manosu. Despra vinie numai viitorulu va poté vorbi, ca-ci tempulu e forte schimbaciosu, in unele parti e caldu, in altele ploiele inca n'au incetat, era in altele a batutu si petr'a si a nimicitu vinele pentru mai multi anni inainte.

Dae bunulu Daien, ca la toamna se potemu despre tote acestea face unu raportu imbucuratori, ca-ci lips'a e mare si necesurile agriculturulu nostri pre catu sunt de numeroase, pre atatu sunt si de deosebite si grele.

(Bibliografia.)

Metodulu pertratari Legendariulu I. (Abecedarulu) dupa principiile scriptolegei de Stefanu Popu, p'cessoru principale la instit. pedagogicu d'in Blasiu; 60 cr. v. a. „Istoria naturale“ pentru pruncii scolei poporali de Cosma A n e a, profess. si directoriu la scol'a normala d'in Nasaudu. Pana acuma a esitu partea I. Zoologi'a. Brosiur'a s'a tiparitu la Bistritia in tipogr. lui Filtsch si costa numai 30 cr. v. a. — Nrulu 9 d'in 15 iuliu a. c. alu „Transactiuniloru literarie si scientifiche“ d'in Bucuresci, contine: 1) Eneida lui Virgiliu, trad. de Gr. G. Paucescu. 2) Istoria contemporana de Felix Oger. 3) Filozofia positiva, de St. Michalescu. 4) Andre Chenier, vietia si operele lui de G. Dem. Teodorescu. 5) Poesia, de Teodorescu. 6) Spionulu prussianu.

„Fabulele lui Cichindealu“ voru apare catu de curundu in Bucuresci. „Uvrieru“, diuaru tipograficu, apare in Bucuresci. „Una concordantia publica reale“, de Titu Budu, preutu in Ioodu; acestu-a e unu opu multu folositoriu si neaparatu de lipsa pentru predicatorii cuventulu lui Ddiu. „Schitulu moldovenescu d'in muntele Atos“, cuventare isto-

resultatulu astatu cu ajutorulu limbei, nu se afla, inse celu ce scia, ca poporele primescu cuvinte straine in limba lor numai prin comunicatiune, nu are lipsa de vre-o astfelu de crisova istorica.

In limba tiganiloru ispanioli se afla elemente grecesci si slave. D'in limba grecesca: *dron* (*дромос*), drumu; *sumi* (*суми*), zama; *cacabi* (*κακαβι*) caldare; *cafi* (*καφι*), cuniu; *cocal* (*κόκαλον*), osu; *cuaraco* (*κουρακος*), corbu; *marafios* (*μαραφιου*) marariu, anisulu dulce; *ballestero* (*πεπεστερι*) porumbu; *petali* (*πέταλον*) potcova; *foros*, *loro* (*φόρος*) orasiu; asié si numeraliele: *efta*, *ostor*, *onjia* si *trianda*. D'in limba slava: *bobes* (*бобъ*), bobu, fasole; *dosta* (*досыта*), destulu; *querlo* (*гърло*) gutlegiu; *cliehi* (*кльичъ*) chieia; *crallisa* (*кралика*) craiesa, regina; *cachiamani* (*κρεσμα*) carcima; *machico* (*ματска*) metia, pisica; *mericha* (*мѣрица*), miertia; *praco* (*прахъ*), pravu, iulbere; *raco* (*ракъ*) racu; *sila* (*сила*), si'a, violentia; *sueti* (*свѣтъ*) lume, poporu; *trupo* (*трупъ*), trupu, corpu, etc.

Ca tiganii ispanioli au vetiuitu si in sudu-ostulu Europei, atesta cuvintele romane ca: *plai* (rom. *plaiu*), la tiganii d'in Romania asemenea: *plai*, la ei inse in intielesu de: delu.

Tiganii ispanioli deci, dupa cum se vede d'in dialectulu lor, au traitu intre greci si slavi sudici, si in migratiunea lor d'in sudu-ostulu catre sudu-vestulu Europei, neci intre unu poporu nu s'au tennutu mai multu tempu, pentru a

FOISIORIA

Despre dialectele si migratiunile tiganiloru d'in Europ'a.

Cunoscutulu scrietoriu slavu, Miklosich, mai adi primavera ceti in academi'a de scientie d'in Vien'a unu tractatu filologicu istoricu despre dialectele si migratiunile tiganiloru d'in Europ'a. D'in acelu tractatu facemu si noi urmatorulu estrassu scurtu:

Tractatulu constá d'in partea limbistica si istorica. In partea prima, autoriulu, areta elementele slavice ale dialectelor, ce le vorbescu tiganii in Europ'a si aduna materialulu pentru gramateca si lessiconulu acelor dialecte; in partea a doua, autoriulu se incerca, pre bazea analizei idiomeloru, a detiermuri leganelu stravechiu european alu tiganiloru si a afla calea, pre care au ajunsu d'in acelu leganu stravechiu in locurile, unde se afla ei asta-di.

Pentru a demonstra prin esemple modulu cercetariloru, ce le-a facutu in partea a doua, supune dialectulu tiganiloru spanioli si rusesci la una scurta examinare. Aici — d'tce autoriulu — e vorb'a despre tiganii, cari locuiescu in Russia medio-noptana, ca-ci cei d'in partea media-diéna si imperiulu rusescu nu se osebescu de tiganii Romaniei. In dialectulu tiganiloru rusesci se potu demonsra elemente grecesci, romanesci (Miklosich scrie: rumunesci) magiare (?), germane, si polone. D. e. tigan. *dróm* (drumulu) grec.

дромос; *kokalo* (osu), *κόκαλον*; *paho* (ghiacia), *πάχος*; *petalo* (potcova), *πέταλον*; *forjos* (orasiu) *φόρος*, etc. asié si numeraliele: *efta*, *ochto*, *enja* si *trienda*. Cuvintele aceste se tienu de limba grecesca d'in secululu alu 14 si 15-lea.

Ca tiganii au fostu in sudu-ostulu Europei; ca au fostu in apropierea greciloru, areta cuvintele ca: *blato* (imala, tina, mocirla) slavon: *blata*; *grk* (amaru), slavon: *kirko*; *grlo* (gutlegiu) slavon: *Kirlo*, etc. Seau d'in limba romana, ca: *čeros* (ceriu); *komz* (côma); *lovinu* (olovina, unu felu de bierre); *rota* (rota), Miklosich le scrie: *čerju*, *koamé*, *oloviné*, *roaté*. Despre imprumutare de la vre-o alta limba romanica, d. e. d'in cea italiana, neci vorba. D'in limba magiara: *arpa* (*árpa*); *dombó* (*domb*); *čegotáš* — tunetu — (*csatogás*) pocnitura; *hedju*, (*hegy*) delu; *vermo* (*verem*) gropa. D'in limba germana: *akra* (*Acker*), agru; *berga* (*Berg*), delu; *borca* (*Borke*) coge, scortia; *felda* (*Feld*), campu; *coldari* (*Zelter*), trecutoriu prin stretoare, prin passuri etc. D'in limba polona, *brona* (*borona*) grapa; *dembos* (*dab*), stegiaru; *dluga* (*dlugi*), lungu; *dziwo* (*dziw*), minune; *golumbos* (*golab*) columba; porumbu; *senkos* (*sek*) crega, etc. Trebuie se se admita deci, ca tiganii rusesci s'au invertitu multu tempu intre greci, romani, magiari, germani si poloni, ca-ci altfelu n'ar' fi potutu primi in limba lor, cuvinte d'in limba acelor popore. Tiganii rusesci dara au emigratu d'in Polonia in locuintele lor de acum. Documentu istoricu pentru constatarea

Londra, 12. august. Parlamentul fu eri incheiatu cu unu discursu de tron...

diplomaticu francesu se voru face schimburi; statiunea d'in Vien'a inse va remane neatinsa.

Constantiniana, 12. aug. Midhar Pasa, la numirea sa de mare viziru, primi 6000 adrese de felicitari d'in deosebite provincie.

Bursa de Vien'a de la 13. august, 1872. Table with columns for 5% metall, Imprum. nat., Sorti d'in 1860, Act. de banc, Act. inst. creu., Londra, Argintu, Galbenu, Napoleond'or.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.

Concursu.

Prin acesta se deschide concursu: I. La postulu de docente primariu la scola poporale comunale d'in Birseu-de-susu...

Beciohereculu-Mare, 12. aug. Aici s'a facutu alegerea eri. Trifunacz, candidatu partidei nationale, capeta 616, era deachistulu Balazs numai 346 voturi.

Vien'a, 12. aug. Imperatorele Vilhelmu, reintornendu d'in caletoria sa, va cerceta la Ischl pre imperates'a Austriei si o va invita la Berlinu.

Leopole, 12. aug. In districtulu Sbaraz, cholera a eruptu in modu amenintatoriu.

Parisiu, 12. aug. Se aude ca in corpulu

invitati, ca rogarele ajustate cu documente despre vursurile preparandiale si despre servitiulu de pana acum celu multu pana la 10. septembrie a. c. se le tramita la dlu A. dreiu Cosma, protonotariu la tribunalu reg. in Zila u [Zilah] si membru alu senatului scolasticu.

Datu in Birseu-de-susu, 10. aug. 1872. [1-3] Senatulu scolasticu comunale.

Sifilitic'a si impotent'a, fia vechie seu de curandu nascute,

se voru trata dupa metodu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usia nr. 15., de la 2-5 ore dupa media-di.

Aceste morburu se trateza a dese ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui rezultatu momentanu.

(5-12)

Harthie, Bilete de visita, Sigille si alte requisite de scrisu,

Tote de cea mai buna calitate, cu pretiurile urmatorie

Devis'a casei: Marfa etina inca pote fi buna.

- Harthie franceze de epistole. Numele, literele initiale si coron'a se intiparescu gratuitu. 100 bucati in octavu, harthia fina, alba...

- Sigille finu gravate, cu scrisora prea-frumosa. 1 bucatu cu done litere si manonciu finu 50 cr. - Coron'a costa 30 cr. Nume intru se scoatescu etinu.

in gradulni sistematici pana la cea mai inalta perfectiune a desenului. A se recomanda mai alesu tinerimii carea se perfectiunea in acesta arte.

Cerusa mitraliesca. Ace a este unu condolu de plumbu pompanu cu masina in forma de mitraliesca, in ale carui-a 6 tije laterale se ala cerusa de rezervu ca provisiune pre mai multe luni.

Notiu Boucaux de scrisu, de pene, ruseasca, forte elegantu si usioru de portatu, acomodat claru si pentru scolari, contine urmatoriele obiecte de cea mai fina calitate...

Tasce de scola pentru fetitie si prunci. 1 bucatu d'impreuna cu cerusa, simpla 40, 50, 60 cr. 1. acesa si de pene 60, 80, 90 cr.

Ceaa mai buna stergatoria de pene. Unu vasan frumosu de porcelanu, impitu cu perla, care cu, singura stergere curata pen'a cea mai murdaru. 1 buc. 40 cr.

Negrela in tote colorile, calitatu cea mai buna, 1 saconu negru, rosu, albastru (verdetu) verde, 10 cr.

Ceaa mai buna cutia cu compasuri. 1 bucatu pentru scolari 80 cr. 1. 1-1.20, 1.50. 1. curta mare, completa 2.50, 3. 1. pre-fina pentru ingineri 2. 2.50, 4.50, 4.60

Cutia de coloru, plina cu coloru fina de miero, pentru de-prinderi in colorare sau pentru pictura aquarelle. - 1 cutia cu 12, 18, 24 coloru costa 25, 35, 45 cr. - 1 cutia, plina cu coloru de cea mai fina calitate, 12, 18, 24 coloru, costa 90 cr. 1. 1.20. 1. pinula de peru 1 si 2 cr. 1. buc. de tusiu chinezescu 20 si 30 cr.

Globuri, pentru scolari de ori-ce clasu, 1 buc. 50, 80 cr. 1. 1-1.20, 1.50, 2.-2.60 1 buc. cu meridianu 1.10, 2.50, 4.50, 6.50.

Cartecelle de notitie, 1 buc. legata in papiru 5, 10 cr., 1 buc. legata in paca, 3, 5, 25 cr.; 1 buc. legata in peca, pre-fina 35, 45, 65 cr. 1 cartica eterna de notitie cu foi de pergamentu, neadestructibile, 45 cr.

Aratoriu practic de datulu diloi, 1 bucatu pentru cancelarie 20, 30, 50 cr.; 1 buc. presu finu, pentru salone 70 cr. 1. 1.20.

Presse (tesceni) de copiatu, de cea mai buna, mai trainica si mai practica constructiune, 1 buc. 1. 50 cr.; carti de copiatu a 500 foli 1. 30, negrela de copiatu frumosa gunita 1 butelia 45 cr.

1 carton mare, 5 bucati de ceru sigillatu in coloru diverse numai 15 cr.

In acesta calitate se potu capeta numai la A. FRIEDMANN in Vien'a, Praterstrasse Nr. 26.

Anuniciulu de cruceri a lui FRIEDMANN

dovedesco, ca dinsulu sta facia cu ori-ce concurentia, si cu tote ca articlii se anuncia cu pretiuri ne mai auditu de etine, totu-si in calitate ei sunt preste tota asceptarea multumitoru.

- 1 cr. 5 bucati de pene bune de ocelu. 1 cr. 2 buc. de stiluru de pene. 1 cr. 1 teca de scrisu. 1, 2, 3, 5 cr. diferite artificie parfumate de focu bengalicu de casa. 2 cr. 1 linguru de cafea de metalu sudatu cu argintu. 2 cr. 1 buc. sapunu de toaletta, finu. 2 cr. 1 tianatoriu de chieftu practic. 2 cr. 1 peria de usnu. 2 cr. 1 carticica papiru finu de cigari de Havanna. 2 cr. 1 incopiatoriu patentatu de calculu si manusi. 2 cr. 1 buc. gumu de rasu. 2 cr. 1 masina de infirat. 2 cr. 1 calendaru perpetuu. 2 cr. 1 tassa de tinichea. 2 cr. 1 scaparatoriu finu de pusnariu, plinu cu sprindione de ceru. 2 cr. 1 saconu de Negrela viennesa progresiva. 2 cr. 1 buc. provaduri (rame) elegante pentru fotografu. 4 cr. 1 cutia de coloru cu 12 coloru d'impreuna cu pinula. 4 cr. Unu cotu de stilu. 4 cr. Unu degatariu sulfatu cu argintu. 5 cr. Unu oglindu de pusnariu. 5 cr. Unu armonice de sulfatu cu gur'a. 5 cr. Clases de zabaru. 5 cr. 1 parchia legatorie de ciorapi. 5 cr. Unu linguru de supe (ciorba) d'in metalu sudatu cu argintu.

Fia-cine pote capeta gratis si francatu unu catalogu de marfuru ilustratu, in care sunt semnati mii de articli. A. FRIEDMANN, Vienn'a, Praterstrasse Nr. 26.